

Redactie:

Dr. C. G. B. TEN KATE (Secretaris, Kampen, Fernhoutstraat 13),

Dr. H. N. KLUIJVER en Prof. Dr. K. H. VOOUS

Waarneming van een Roodkeellijster (*Turdus ruficollis ruficollis*) (**)

door

P. MEETH

(*First record of Turdus ruficollis ruficollis in the Netherlands*)

Op 13 oktober 1966 bevonden wij ons om 2 uur 's middags op de Zuiddijkweg bij Dreischor op Schouwen, waar zich op de akkers een groot aantal Kramsvogels, Koperwieken, Zanglijsters en Goudplevieren ophield. De polderweg werd hier aan beide zijden begrensd door een greppel waarlangs populieren stonden met een onderbegroeiing van elzen, meidoorns en wilde rozen.

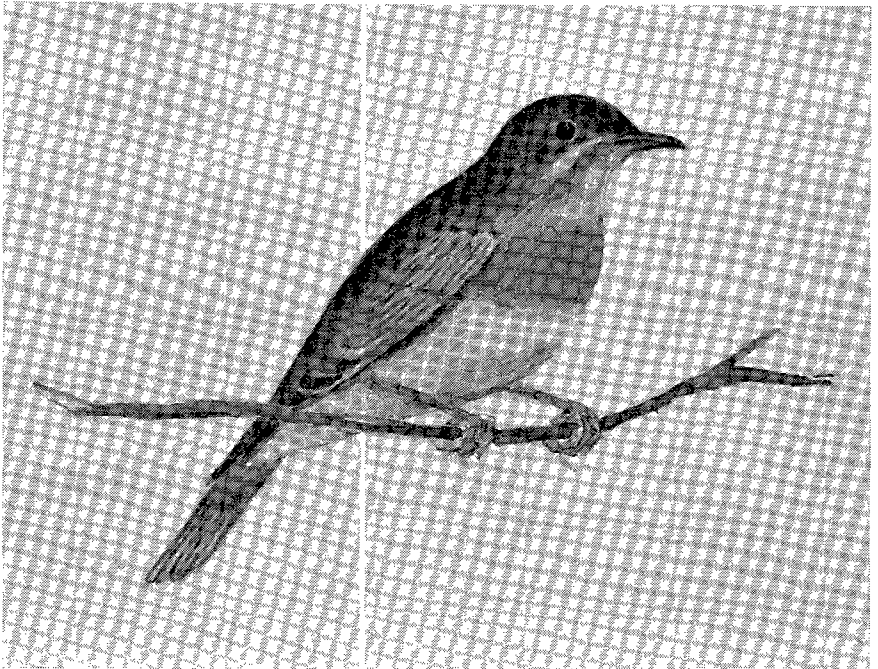
Terwijl wij de weg afkeken, vloog er plotseling vanuit de onderbegroeiing een lijster op, die onmiddellijk onze aandacht trok door de lichte vleugels. De vogel, die de enigszins moeizame opgaande vlucht van een Merel had, vloog een populier in, circa 10 meter van ons vandaan, zodat wij in de gelegenheid waren de licht roestrode borst te zien, die egaal van kleur was, naar beneden toe iets lichter werd, waarna deze kleur vrij abrupt eindigde. De buik en verdere onderdelen waren vuilwit en evenals de borst ongestreept.

Opvallend was de lichte baardstreep die duidelijk afstak tegen de bruine kopveertjes. Duidelijk waar te nemen was een klein licht vlekje op de keel. Wij hebben geen wenkbrauwstreep kunnen ontdekken. De snavel was geel overgaand in een donkere punt, terwijl de poten licht van kleur waren. De bovendelen die wij gedurende de vlucht goed konden zien, waren lichtbruin; de vogel vloog toen laag langs een der greppels en laag over het wegdek. De vleugels waren meer lichtbeige-kaneelkleurig met donkere slagpennen, waardoor zij tijdens het vliegen een afgeronde indruk maakten, hetgeen een beetje gaaiachtig aardeed. Staart en stuit waren ongestreept en evenals de kop bruin van kleur. Het geluid dat wij een maal hoorden, was als de snelle alarmroep van de Merel: „tjuk-tjuk-tjuk” maar dan hoger van toon. Wij constateerden voorts dat de vogel bijna zo groot was als een Merel waar hij op een gegeven ogenblik mee samen vloog. De vogel gedroeg zich nogal schuw; drie maal zagen wij hem laag over weg en greppel vliegen en omhoog de populieren in, waarbij het niet mogelijk was de onderzijde der vleugels goed te zien te krijgen.

Na ongeveer een kwartier gingen alle vogels ineens op de wieken en ver-

dwenen verder het land in; ongetwijfeld is de lijster meegetrokken want wij hebben hem, ook de daarop volgende dagen, niet meer gezien.

Ondanks het feit dat wij geen wenkbrauwstreep of vlekking langs de flanken hebben kunnen waarnemen, meenden wij de lijster aanvankelijk als Naumann's Lijster (*Turdus naumanni naumanni*) te moeten determineren. De kleur der bovendelen en vooral ook de lichte vleugeltekening kwam namelijk het meest overeen met de illustraties van deze soort in de „Vogelgids” en in de gids van Makatsch „Wir bestimmen die Vögel Europas”. Voorzover wij hebben kunnen nagaan heeft de Roodkeellijster (*Turdus ruficollis rufi-*

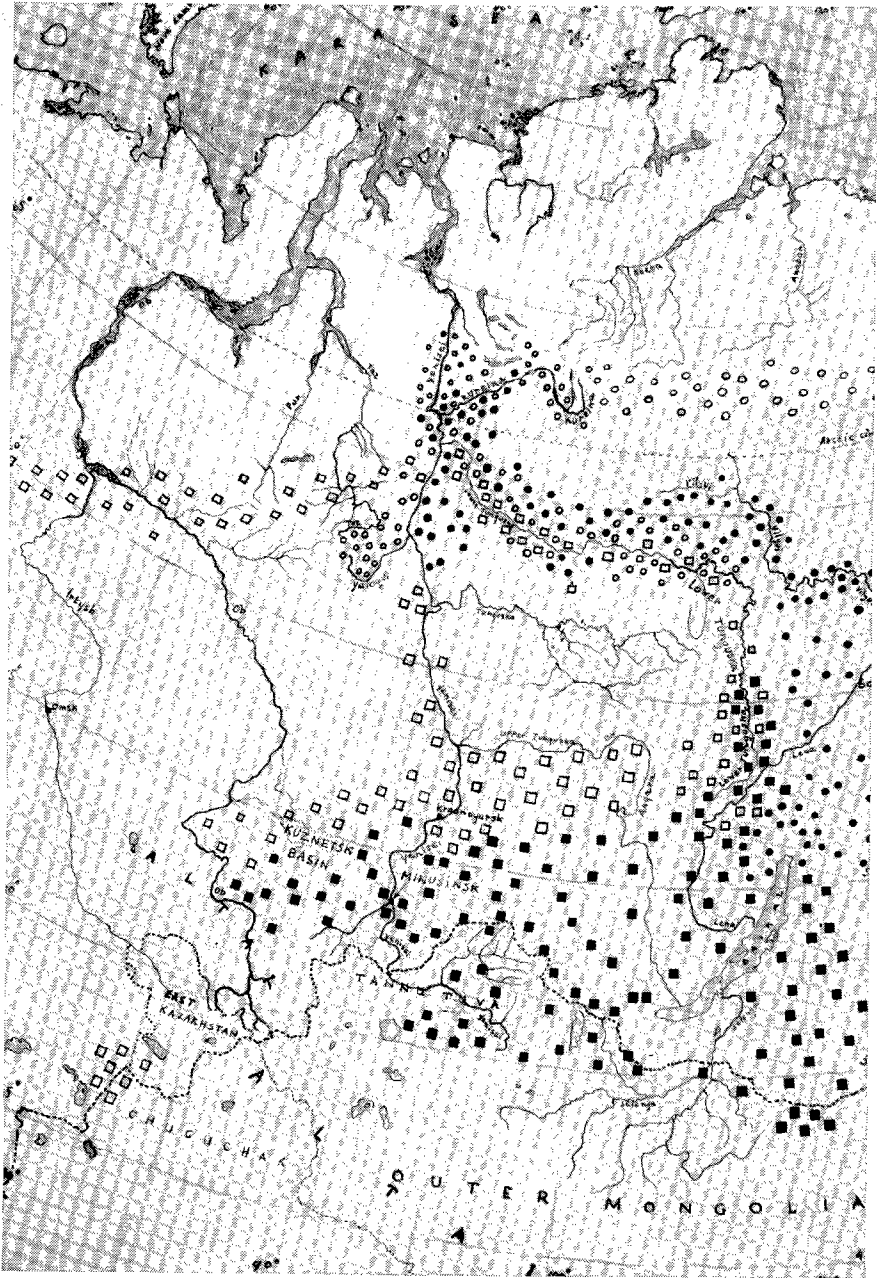

mvr. MEETH

De Roodkeellijster (*Turdus ruficollis ruficollis*) bij Dreischor, Schouwen. Foto naar een aquarel.

collis) eveneens geen wenkbrauwstreep, doch volgens de illustratie in laatstgenoemde gids eindigt de roestrode borsttekening hoger op de borst dan bij onze vogel het geval was, terwijl bovendien de kleur van de bovendelen van de Roodkeellijster in beide gidsen donker grijs is.

Op de vergadering van de Club van Nederlandse Vogelkundigen op 20 november in Artis, had ik de gelegenheid de door de heer Van Marle uit zijn collectie meegebrachte huidjes van Naumann's Lijster en Roodkeellijster te bekijken. Het viel mij op dat de verschillen tussen beide vogelsoorten minder groot zijn dan men aan de hand van de verschillende illustraties zou verwach-

Contactgebieden tussen de 4 groepen. Het is dus geen verspreidingskaart.

- *T. ruficollis atrogularis*
- *T. ruficollis ruficollis*
- *T. naumanni eunomus*
- *T. naumanni naumanni*

ten. De door mijn vrouw gemaakte aquarel kwam het meest overeen met de Roodkeellijster, ondanks het feit dat de bovendelen inderdaad iets grijzer zijn dan van de door ons waargenomen vogel, terwijl daarentegen de lichte tekening op de vleugels het meest overeenkomt met die van de Naumann's Lijster.

Prof. Voous was zo vriendelijk om op zich te nemen, te trachten aan de hand van de exemplaren uit de collectie van de heer Van Marle en onze beschrijving met aquarel tot een definitief oordeel te komen. Ik meen niet beter te kunnen doen dan de opinie van Prof. Voous in extenso te laten volgen:

„Op grond van de scherpe afgrenzing van het roodbruin op de borst en van het ontbreken van donkere vlekken of strepen op de flanken en de onderstaart zou ik deze vogel als een *Roodkeellijster*, mannetje, willen beschouwen. Het is niet uitgesloten dat de zeer korte of ontbrekende oogstreep op een ver terug gelegen hybridisatie met de Zwartkeellijster wijst. Andere opvallende eigenschappen van de door U waargenomen vogel zijn: een lichte baardstreep en lichte plekken op de kin, alsmede de overwegend rossig bruine bovenzijde en het lichtgerande, rossige bruine vleugeldek. Deze overigens niet in alle opzichten even duidelijke bijzonderheden zijn eigenlijk kenmerken van de groep van Naumann's en Bruine Lijster (*Turdus eunomus*). Volgens L. Portenko, (Synopsis of the fauna of the USSR-birds), deel 3, 1954, pp. 231—234, vormen de dubbelgroepen Roodkeel/Zwartkeel en Naumann's/Bruine Lijster in de grensgebieden van hun broedarealen één langgerekte bastaardzone, zodat ik mij niet aan het gevoelen kan onttrekken dat de door U waargenomen vogel iets van de bastaardtrekken uit deze contact gebieden bezit. Toch zou ik de vogel de naam *Turdus ruficollis ruficollis* Pallas willen geven. Het zou hier mitsdien om de eerste waarneming van deze soort in Nederland gaan.”

Naar aanleiding van de door Professor Voous vermelde hybridisatie der dubbelgroepen hebben wij getracht aan de hand van Vaurie's „Birds of the Palearctic Fauna” de broedgebieden van *Turdus ruficollis atrogularis*, *T.r. ruficollis*, *Turdus naumanni eunomus* en *T.n. naumanni* in kaart te brengen, teneinde een idee te krijgen waar de broedgebieden van *naumanni* en *ruficollis* elkaar raken. Uit het aldus ontstane kaartje blijkt, dat in het gebied ten Noorden van het Baikal meer en ten Zuidoosten van de bovenloop van de Lower Tunguska de contactgebieden zijn van *ruficollis* en *naumanni*, terwijl de bovenloop van de Lower Tunguska eveneens door Vaurie als broedgebied van *atrogularis* wordt aangegeven. Vanzelfsprekend is het in kaart brengen, bij een dergelijke enorme schaalverkleining, uiterst onnauwkeurig en uitsluitend bedoeld om, bij gebrek aan juiste informatie, toch bij benadering vast te stellen, waar de door ons waargenomen vogel mogelijkerwijs vandaan komt.

Bentveld, december 1966.

SUMMARY:

First record of Turdus ruficollis ruficollis in the Netherlands.

On October 13th, 1966 a Thrush was observed near Dreischor on Schouwen, one of the islands of the province of Zeeland, that attracted attention by showing pale cinnamon on the wings and having a chestnut breast contrasting with whitish underparts. A light moustachial streak and a light patch on the throat were noticeable. The upperparts were uniform, rather light rufous-brown.

The bird was eventually identified by Prof. Voous as a Redthroated Thrush, *Turdus ruficollis ruficollis*, after having been compared with specimens of *Turdus ruficollis ruficollis* and *Turdus naumanni naumanni*. Prof. Voous does not exclude the possibility that the lack of a supercilium could point to interbreeding in the past with *Turdus ruficollis atrogularis*. Moreover, the wings, the moustachial streak, as well as the rusty brownish upperparts, are in fact characterising the group Naumann's Thrush, *Turdus naumanni naumanni*/Dusky Thrush, *Turdus naumanni eunomus*. In this connection Prof. Voous draws attention to the fact that *Turdus ruficollis ruficollis*/*Turdus ruficollis atrogularis* and *Turdus naumanni naumanni*/*Turdus naumanni eunomus* hybridise in the overlapping breeding ranges. It is therefore not thought unlikely that this specific bird has some features of interbreeding with birds of the *naumanni* group.
